

Diplomová práce se týká pedagoga Josefa Věnceslava Soukupa. Jedná se o téměř cimrmanovskou osobnost vlasteneckého pedagoga z 19. století, jehož důležitost a významnost, jakožto i jeho jedinečnost, dokládám především výňatky a citáty z jeho vlastního životopisu a dalších jeho spisů, ale také z jeho vlastní tvorby, která mi posloužila jako nedocenitelný zdroj informací.

Časově jsem práci vymezila obdobím Soukupova života, tj. 1819-1882. Pouze v kapitole o dívčím vzdělávání v Čechách jsem toto rozmezí překročila, abych mohla ukázat nejdůležitější mezníky tohoto vývoje, který ovšem pokračoval i po Soukupově smrti. Kapitulu o dívčím vzdělávání jsem do práce okrajově zařadila z toho důvodu, že J. V. Soukup se podílel na založení vyšší dívčí školy v Písku, kde byl posléze ředitelem. Znal se také s osobností, která výrazně ovlivnila koncepci vyššího dívčího vzdělávání v českých zemích, a to se samotným Amerlingem, na jehož přednášky pravidelně docházel.

S tematikou dívčího vzdělávání souvisí i kapitola, jež je věnována Soukupovu příteli V. V. Janotovi, který se spolupodílel na založení vyšší dívčí školy v Písku. Stejně jako Soukup, i Janota navštěvoval přednášky doktora Amerlinga a působil i na Budči dívčí.

Práce je uvedena kapitolou „Josef Soukup jako heslo“, která podává přehled encyklopedií a naučných slovníků (zde nesmí chybět *Ottův slovník naučný*), kde figuruje osobnost Josefa Soukupa. Domnívám se, že na úvod je tato kapitolka vhodná, neboť podává jakýsi celkový obraz Soukupových zásluh a jeho díla a můžeme tak získat představu o tom, jak na Soukupa nahlíželi jeho současníci i další generace.

V kapitole, která je věnována životu Josefa Soukupa, pojednávám o počátcích Soukupovy učitelské kariéry, které nebyly rozhodně snadné, ale jen velmi stručně o jeho rodině, a to z toho důvodu, že se nedochovala dokumentace, kde by bylo možné dozvědět se něco více o Soukupově soukromí a rodinném zázemí. Zachována je pouze dokumentace o jeho tvorbě a jeho vlastní životopis se zaměřuje především na jeho učitelkou praxi a dosažené vzdělání, popřípadě diplomy, které mu byly za zásluhy uděleny. To málo, co jsem se dozvěděla o jeho rodině, jsem kromě životopisu, kde se Soukup na několika místech zmiňuje o svých rodičích, zjistila z dopisů, úmrtního oznámení a z rodokmenu. Zaměřuji se tedy především na počátky jeho pedagogického působení a na interpretování jeho zkušeností a postřehů z oblasti školství tehdejší doby.

Největší část práce je věnovaná Soukupově dílu, kde jsem kapitolu rozdělila na několik podkapitol, v nichž jsem se jednotlivě věnovala vybraným Soukupovým pracím, ať už z oblasti pedagogické či hudební. Podrobněji jsem se pochopitelně věnovala těm dílům, která jsem měla možnost důkladně poznat a prostudovat. Z pedagogiky jsem mimo jiné vybrala asi nejvýznamnější Soukupovu učebnici *Přírodopis technologický* a z hudební oblasti například *Věvec drobných písní*, o němž jsem pojednala jako o celku a následně do větších detailů o dvou známých písních z tohoto zpěvníku, tj. písně *Čechoslovan* a *Pocestný*. Nestojí stranou ani Soukupova vánoční hra *Mladí pastýři betlémští*, jejíž děj jsem v této podkapitole popsala.

Následuje soupis děl, která byla Soukupem vydaná, aby měl čtenář této práce větší přehled o velmi plodné tvorbě tohoto pedagoga. V závěru shrnuji poznatky o Soukupově životě a díle a kladu si otázku, jak by mohl obohatit dnešní školský a vzdělávací systém, kdyby žil v této době. Po závěru následuje už jen seznam pramenů a literatury, klíčová slova a přílohy, o než je práce doplněna. Přílohy se týkají především obrazů či fotografií Josefa Soukupa samotného, ovšem přikládám i obraz celé jeho rodiny, což je rovněž jeden ze vzácných zdrojů informací o Soukupově soukromém a rodinném životě.